Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0156

Poročili o Bosni in Hercegovini za leti 2023 in 2024

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 9. julija 2025 o poročilih Komisije o Bosni in Hercegovini za leti 2023 in 2024 (2025/2018(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Splošnega okvirnega sporazuma za mir v Bosni in Hercegovini, ki je bil parafiran 21. novembra 1995 v Daytonu in podpisan v Parizu 14. decembra 1995 (Daytonski mirovni sporazum),

– ob upoštevanju Stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Bosno in Hercegovino na drugi strani[1], ki je začel veljati 1. junija 2015,

– ob upoštevanju prošnje Bosne in Hercegovine za članstvo v EU, vložene 15. februarja 2016,

– ob upoštevanju mnenja Komisije z dne 29. maja 2019 o prošnji Bosne in Hercegovine za članstvo v Evropski uniji (COM(2019)0261),

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 15. decembra 2022 o podelitvi statusa države kandidatke Bosni in Hercegovini,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 22. marca 2024 o začetku pristopnih pogajanj z Bosno in Hercegovino,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)[2],

---

1 UL L 164, 30.6.2015, str. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

2 UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[1],

– ob upoštevanju sklepov predsedstva z zasedanja Evropskega sveta v Solunu 19. in 20. junija 2003,

– ob upoštevanju izjav z vrhov EU–Zahodni Balkan v Bruslju 6. maja 2020, 13. decembra 2023 in 18. decembra 2024,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju Sklepa Sveta (EU) 2021/1923 z dne 4. novembra 2021 o ukrepu pomoči v okviru Evropskega mirovnega instrumenta za podporo razvoju zmogljivosti oboroženih sil Bosne in Hercegovine[2],

– ob upoštevanju Sklepa Sveta (EU) 2022/2353 z dne 1. decembra 2022 o ukrepu pomoči v okviru Evropskega mirovnega instrumenta za krepitev zmogljivosti oboroženih sil Bosne in Hercegovine[3],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. februarja 2020 z naslovom Okrepitev pristopnega procesa – verodostojna perspektiva EU za Zahodni Balkan (COM(2020)0057),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. oktobra 2020 z naslovom Gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan (COM(2020)0641),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2023 (COM(2023)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom *„Bosnia and Herzegovina 2023 Report“* (Poročilo o Bosni in Hercegovini za leto 2023) (SWD(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Novi načrt za rast za Zahodni Balkan (COM(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 12. marca 2024 z naslovom Poročilo o napredku Bosne in Hercegovine – marec 2024 (COM(2024)0129),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. oktobra 2024 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2024 (COM(2024)0690), ki

---

1 UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

2 UL L 391, 5.11.2021, str. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1923/oj.

3 UL L 311, 2.12.2022, str. 149, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2353/oj.

mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom *„Bosnia and Herzegovina 2024 Report“* (Poročilo o Bosni in Hercegovini za leto 2024) (SWD(2024)0691),

– ob upoštevanju pregleda in ocen Komisije za posamezne države z dne 31. maja 2023 in 13. junija 2024 o programu gospodarskih reform Bosne in Hercegovine,

– ob upoštevanju petega Stabilizacijsko-pridružitvenega sveta EU-Bosna in Hercegovina 19. julija 2023 in sedme seje stabilizacijsko-pridružitvenega odbora EU-Bosna in Hercegovina 19. septembra 2024,

– ob upoštevanju izidov tretjega, četrtega, petega in šestega srečanja stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora EU-Bosna in Hercegovina, ki so potekala 30. in 31. oktobra 2023, 13. in 14. marca 2024, 30. oktobra 2024 oziroma 12. in 13. marca 2025,

– ob upoštevanju strokovnega poročila z dne 5. decembra 2019 o problematiki pravne države v Bosni in Hercegovini,

– ob upoštevanju političnega dogovora Evropskega sveta z dne 12. junija 2022 o načelih za delujočo Bosno in Hercegovino, ki napreduje na evropski poti,

– ob upoštevanju 63., 64., 65. in 66. poročila visokega predstavnika mednarodne skupnosti v Bosni in Hercegovini generalnemu sekretarju OZN z dne 9. maja 2023, 2. novembra 2023, 15. maja 2024 in 1. novembra 2024,

– ob upoštevanju resolucije varnostnega sveta OZN 2757 (2024) z dne 1. novembra 2024, s katero je bil mandat sil EU v Bosni in Hercegovini (EUFOR) podaljšan do 2. novembra 2025,

– ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN 78/282 z dne 23. maja 2024, s katero je razglasila 11. julij za Mednarodni dan spomina na genocid v Srebrenici leta 1995,

– ob upoštevanju Konvencije OZN o otrokovih pravicah, ki jo je Bosna in Hercegovina ratificirala 6. marca 1992, in njenih treh izbirnih protokolov, in sicer: izbirnega protokola glede udeležbe otrok v oboroženih spopadih, ratificiranega 10. oktobra 2003, izbirnega protokola glede prodaje otrok, otroške prostitucije in otroške pornografije, ratificiranega 4. septembra 2001, in izbirnega protokola glede postopka sporočanja kršitev, ki je bil ratificiran 19. oktobra 2018,

– ob upoštevanju resolucij Unesca o pravici do izobraževanja v maternem jeziku, Konvencije Unesca z dne 17. oktobra 2003 o varovanju nesnovne kulturne dediščine in Konvencije Unesca z dne 20. oktobra 2005 o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov,

– ob upoštevanju ustave Bosne in Hercegovine,

– ob upoštevanju spremenjene volilne zakonodaje Bosne in Hercegovine, ki jo je visoki predstavnik za Bosno in Hercegovino zahteval 26. marca 2024,

– ob upoštevanju obiskov podpredsednice Evropske komisije/visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Kaje Kallas in generalnega sekretarja Nata Marka Rutteja v Bosni in Hercegovini marca in aprila 2025,

– ob upoštevanju izjave predsednika Evropskega sveta Antónia Coste političnim voditeljem Bosne in Hercegovine iz aprila 2025,

– ob upoštevanju svojega priporočila z dne 23. novembra 2022 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o novi strategiji EU za širitev[1],

– ob upoštevanju svojega poročila z dne 17. januarja 2024, o vlogi preventivne diplomacije pri reševanju zamrznjenih konfliktov po svetu – zamujena priložnost ali sprememba za prihodnost? [2],

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Bosni in Hercegovini,

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0108/2025),

A. ker je širitev eden od najučinkovitejših zunanjepolitičnih instrumentov EU ter geostrateška naložba v mir, demokracijo, stabilnost, varnost in blaginjo na evropski celini, ter je v kontekstu hitrih velikih geopolitičnih premikov in naraščajoče konkurence z avtoritarnimi režimi še naprej ključnega pomena;

B. ker se vsaka država ocenjuje na podlagi njenih dosežkov pri izpolnjevanju københavnskih meril, vključno z doslednim spoštovanjem demokracije, pravne države in temeljnih vrednot EU, človekovih pravic, pravic manjšin in svobode medijev;

C. ker EU ostaja glavna politična in gospodarska partnerica držav Zahodnega Balkana; ker je EU še vedno največja trgovinska in naložbena partnerica Bosne in Hercegovine (BiH), saj tvori večino njenih zunanjetrgovinskih tokov in ima osrednjo vlogo v procesu gospodarskega povezovanja;

D. ker je BiH država kandidatka, njeni državljani pa s prepričljivo večino stremijo k evroatlantskemu povezovanju za vzdržni mir, demokracijo in blaginjo; ker leto 2025 zaznamuje trideseto obletnico Daytonskega mirovnega sporazuma, ki je še vedno temelj institucionalne ureditve

---

1 UL C 167, 11.5.2023, str. 105.

2 UL C, C/2024/5744, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5744/oj.

BiH, njegov prvotni namen pa je bil jamčiti za enakopravnost treh konstitutivnih narodov;

E. ker je javna podpora zaradi protieevropskega diskurza, ki ga spodbujajo neliberalni akterji iz regije in zunaj nje, še vedno krhka;

F. ker je Daytonski mirovni sporazum kljub svojim pomanjkljivostim spodbujal mir in posledično stabilizacijo BiH, saj so se na njegovi osnovi vzpostavile ključne institucije, ki so državi omogočile napredovanje na poti vključevanja v EU in Nato;

G. ker BiH 30 let po koncu vojne še vedno ni funkcionalna in se je zopet znašla v globoki politični in varnostni krizi s poskusi odcepitve in visoko stopnjo korupcije;

H. ker EU odločno podpira ozemeljsko celovitost in suverenost BiH in ne bo dovolila nobenih poskusov, da bi jo ogrozili; ker je v strateškem kompasu navedeno, da je zaradi varnosti in stabilnosti zelo pomembno podpirati suverenost, enotnost in ozemeljsko celovitost BiH;

I. ker so predsednik Republike Srbske Milorad Dodik in politiki Zavezništva neodvisnih socialdemokratov (SNSD) začeli protiustavne ukrepe za razveljavitev državnih zakonov v Republiki Srbski in napadli ključne državne institucije, in sicer urad visokega predstavnika, ustavno sodišče BiH in sodstvo; ker so se oblasti Republika Srbska udeležile „vsesrbskega zbora“, ki je potekal 8. junija 2024 v Beogradu pod sloganom „en narod, en zbor“; ker se je začel postopek oblikovanja nove proevropske večine;

J. ker je EUFOR ALTHEA misija SVOP EU, ki BiH pomaga ohranjati stabilno in varno okolje v državi ter podpira prizadevanja oboroženih sil za uskladitev z Natovimi standardi, hkrati pa odvrača vse tuje grožnje;

K. ker je pot BiH v EU vse pogostejša tarča zlonamernih tujih akterjev, zlasti Ruske federacije in Ljudske republike Kitajske, ki izkoriščajo etnične delitve in institucionalno nestabilnost za oviranje reform, rušenje ustavnega reda in omajanje zaupanja javnosti v EU; ker ruski mediji pod državnim nadzorom, med drugim Sputnik Srbija in RT Balkan, še naprej delujejo v BiH, zlasti v Republiki Srbski, ter širijo dezinformacije in prokremeljski diskurz, s čimer kršijo sankcije EU proti ruskim propagandnim hišam;

L. ker je BiH večetnična država, na ozemlju katere že stoletja živijo različne verske in etnične skupine, kar dokazuje, da lahko narodi z različnimi stališči sobivajo v okolju strpnosti in medsebojnega spoštovanja; ker sta jezikovna in kulturna raznolikost temeljni načeli Evropske unije, kot je zapisano v členih 21 in 22 Listine EU o temeljnih pravicah;

M. ker je misija Urada za demokratične institucije in človekove pravice pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE/ODIHR) za splošne volitve leta 2022 ugotovila, da je volilni proces še vedno izpostavljen zunanjemu vmešavanju, vključno z zlorabo upravnih virov in pristranskim medijskim poročanjem, na katerega vplivajo tuje platforme, ter pozvala k večji zaščiti pred dezinformacijami, preglednosti financiranja kampanj ter zaščitnih ukrepih za novinarje in civilno družbo;

Zavezanost pristopu k EU

1. ponovno izraža podporo procesu pristopa BiH k EU, ki temelji na dosežkih glede kopenhavnskih meril ter na enotnosti, suverenosti in ozemeljski celovitosti in enakopravnosti njenih državljanov;

2. pozdravlja odločitev Evropskega sveta, da začne pristopna pogajanja z BiH v spremenjenih geopolitičnih razmerah po ruski vojaški agresiji proti Ukrajini; pozdravlja, da je bilo pred to odločitvijo sprejetih več ključnih zakonov, vendar obžaluje, da je pozitivna dinamika reform zastala, ter ugotavlja, da se sprejeti zakoni izvajajo in izvršujejo neustrezno; obžaluje, da sta zakonodajni postopek zaznamovala pomanjkanje preglednosti in omejen dostop ključnih deležnikov; je seznanjen z nedavnim sprejetjem zakonov o nadzoru meja in o varstvu osebnih podatkov ter poziva k njihovemu doslednemu izvajanju; poziva k pripravam, da bi vzpostavili institucionalne in finančne podlage za to širitev in poskrbeli za trajnostno vključevanje v EU;

3. poziva legitimne politične voditelje BiH na vseh ravneh, naj sprejmejo vse ustrezne ukrepe iz priporočila Komisije z dne 12. oktobra 2022, pri čemer naj se v pristojnih institucijah v celoti spoštujejo ustrezni demokratični, pregledni in vključujoči postopki, da bo Svet ob izpolnitvi teh pogojev lahko sprejel pogajalski okvir, in naj okrepijo prizadevanja za uresničitev 14 ključnih prednostnih nalog, ki jih je Komisija opredelila leta 2019; poziva vse politične akterje, naj podpirajo enotnost, suverenost in ozemeljsko celovitost BiH ter naj se vzdržijo razdiralne retorike in dejanj, vključno s separatistično retoriko in dejanji, spodbujanjem etnične, verske in rasne nestrpnosti, zanikanjem genocida in drugih vojnih zločinov ter poveličevanjem vojnih zločinov in njihovih storilcev;

4. poudarja, da mora pristopni proces BiH temeljiti na delujočih demokratičnih institucijah, pravni državi, boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, spoštovanju temeljnih pravic in nediskriminaciji vseh državljanov, tudi konstitutivnih narodov, ne glede na etnično, versko ali drugo pripadnost;

5. ostro obsoja, da se Milorad Dodik, predsednik Republike Srbske, stranka SNSD in skupščina Republike Srbske vedno znova zatekajo k podžigajoči retoriki ter sprejemajo separatistične zakone in politike, vključno s praznovanjem tako imenovanega „dneva Republike

Srbske“ in dneva državnosti Republike Srbije; poudarja, da takšna dejanja ogrožajo ustavni red, ozemeljsko celovitost in suverenost BiH, da niso združljiva s procesom pristopa k EU in da ogrožajo Daytonski mirovni sporazum;

6. poziva vse države članice ter Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD) in Komisijo, naj se enotno in odločneje odzovejo na te neposredne grožnje evropski varnosti, ter ponovno poziva k ciljno usmerjenim sankcijam proti vsem destabilizirajočim akterjem, zlasti Miloradu Dodiku, pa tudi drugim visokim uradnikom Republike Srbske in srbskim uradnikom, ki politično in materialno podpirajo separatistične politike; poziva vse države članice, naj zagotovijo, da bo Svet lahko sprejel takšne sankcije, in naj jih uvedejo dvostransko ali v dogovoru z drugimi državami članicami, če njihovo sprejetje v Svetu ni mogoče; obsoja vlogo madžarske vlade pri blokiranju sankcij; podpira izjavi generalnega sekretarja Nata Marka Rutteja z dne 10. marca 2025 v Sarajevu in podpredsednice/visoke predstavnice Kaje Kallas z dne 8. aprila v Sarajevu in poziva k ohranitvi stabilnosti v državi; meni, da visoki uradniki EU ne bi smeli imeti stikov z akterji, ki ogrožajo ustavni red BiH, da ne bi škodili verodostojnosti EU pri podpiranju državnih institucij BiH, in pozdravlja prepoved potovanja, ki so jo nekatere države članice uvedle za visoke uradnike Republike Srbske;

7. je seznanjen s sodbo sodišča Bosne in Hercegovine v zadevi Milorad Dodik z dne 26. februarja 2025 in je zelo zaskrbljen zaradi zaostrovanja napetosti in dejanj pod njegovim vodstvom, vključno z brezprimernimi napadi na institucije BiH in ustrahovanjem opozicije v Republiki Srbski; obžaluje, da ruske in srbske oblasti podpirajo takšne politike ter poziva vse notranje, regionalne in mednarodne akterje, naj spoštujejo suverenost in ozemeljsko celovitost BiH; poziva k mednarodni izolaciji Milorada Dodika; obsoja nedavno odločitev vlade Republike Srbske, da visokega uradnika nemškega zunanjega ministrstva razglasi za nezaželeno osebo; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da Interpol ni želel izdati rdeče tiralice za prijetje in poziva EUFOR, naj konkretno podpre oblasti BiH, da se zatrejo stalni poskusi rušenja pravne in politične stabilnosti države ter da se dokaže zavezanost in sposobnost EU in EUFOR za ohranjanje miru, uveljavljanje pravne države in ohranjanje integritete pravnih institucij;

8. obžaluje, da politika in ukrepi Milorada Dodika, vključno s pogostimi blokadami organov in odločanja na državni ravni ter slabljenjem institucij BiH, ki so potrebne za tehnične vidike usklajevanja s pravnim redom Unije, BiH močno otežujejo pot pristopa k EU ter očitno kršijo politični dogovor, sprejet 12. junija 2022; pozdravlja delo pristojnih institucij BiH in jih poziva, naj upoštevajo ustrezne postopke ter izvršujejo in izvajajo vse odločitve ob polnem spoštovanju pravne države; poziva vse politične akterje, zlasti v Republiki Srbski, naj zavrnejo vse separatistične ukrepe, ki slabijo enotnost, suverenost, ozemeljsko celovitost in varnost države; poziva

narodno skupščino Republike Srbske, naj poskrbi, da bo njen uradni list odražal odločitve ustavnega sodišča BiH v zvezi z zakonodajo Republike Srbske, za katero je bilo ugotovljeno, da ogroža ustavni red, in ki je bila razveljavljena;

9. poziva Komisijo, naj v tesnem sodelovanju z državami članicami in mednarodnimi partnerji, vključno z Uradom visokega predstavnika, Organizacijo za varnost in sodelovanje (OVSE) in Svetom Evrope, preuči izkušnje, pridobljene v zadnjih 15 letih evropskega delovanja v BiH, ter ustrezno prilagodi svojo strategijo, pri čemer naj se ponovno osredotoči na doseganje oprijemljivega napredka in reform, ki bodo pospešili pot države k članstvu v EU, s čimer bo ponovno potrdila neomajno zavezanost Evropske unije popolni vključitvi BiH v Unijo;

10. pozdravlja popolno formalno usklajenost BiH s skupno zunanjo in varnostno politiko EU, vključno z omejevalnimi ukrepi v odziv na rusko vojaško agresijo proti Ukrajini, in poziva k učinkovitemu izvajanju teh ukrepov; pozdravlja, da BiH še naprej sodeluje v misijah in operacijah EU za krizno upravljanje; obsoja prorusko držo vodstva Republike Srbske in njegova pogosta srečanja z Vladimirjem Putinom in drugimi ruskimi uradniki; izraža resno zaskrbljenost zaradi varnostnih tveganj, ki so posledica teh vezi; poziva EU, naj razišče, ali se Republika Srbska uporablja kot vstopna točka za ruske obveščevalne operacije in hibridne napade na države članice EU; poziva k podpori BiH v boju proti dezinformacijskim kampanjam, ki izvirajo iz Rusije, v okviru skupnih prizadevanj proti hibridnim grožnjam; odločno podpira stalna prizadevanja BiH za evroatlantsko povezovanje in članstvo v Natu ter poziva vse politične akterje, naj v ta namen sprejmejo konkretne politične ukrepe;

11. ponovno izraža podporo uradu visokega predstavnika in operaciji EUFOR ALTHEA pri nadzoru in izvajanju Daytonskega mirovnega sporazuma v skladu z njunimi pooblastili, ki temeljijo na politični nevtralnosti in polnem spoštovanju ustave Bosne in Hercegovine, dokler država ne bo uresničila agende 5+2 in se ne konča njen mednarodni nadzor; pozdravlja podaljšanje mandata operacije EUFOR ALTHEA; obžaluje, da je BiH še vedno močno odvisna od mandata urada visokega predstavnika in prisotnosti misije EUFOR ALTHEA, vendar priznava njeno vlogo bistvene institucije pri varovanju miru, pa tudi osnovnega delovanja države;

12. želi spomniti, da ima EUFOR ALTHEA ključno vlogo pri ohranjanju varnosti, ozemeljske celovitosti, stabilnosti, suverenosti in politične neodvisnosti BiH, hkrati pa skrbi za to, da lokalni deležniki delujejo v skladu s temi temeljnimi načeli, opredeljenimi v Daytonskem mirovnem sporazumu in resolucijah Varnostnega sveta OZN; poziva EUFOR, naj državljane BiH nedvoumno seznanja s tem mandatom in tako krepi zaupanje;

13. poleg tega pozdravlja odločitev Sveta, da v okviru evropskega mirovnega instrumenta oboroženim silam BiH nameni 10 milijonov

EUR pomoči, ter da so oborožene sile BiH in EUFOR sklenili sporazum o sodelovanju in usposabljanju za leto 2023; poziva Svet in podpredsednico/visoko predstavnico, naj vsem državam članicam, ki izpolnjujejo pogoje, omogočita sodelovanje v mirovnih misijah EU, kot je operacija EUFOR ALTHEA v BiH; poziva oblasti BiH, Nato in EUFOR ALTHEA, naj začnejo proces reform oboroženih sil BiH;

14. je še vedno zaskrbljen zaradi zlonamernega tujega vmešavanja in dezinformacijskih kampanj tujih akterjev v BiH, zlasti Rusije in Kitajske, ter njihovega prenosa prek lokalnih medijev in političnih struktur, zlasti s strani entitete Srbske; je zelo zaskrbljen zaradi podpore Kremlja separatistični retoriki, poskusov delegitimizacije državnih institucij ter vmešavanja v pravosodne in volilne zadeve; opozarja na nedavna ruska prizadevanja v Varnostnem svetu OZN za obrambo protiustavnih ukrepov oblasti Republike Srbske;

15. poziva k nadaljnjim ukrepom, med drugim k uskladitvi zakonodaje BiH s pravnim redom EU in podpori EU, da bi se lahko učinkovito uprla zlonamernemu tujemu vmešavanju in dezinformacijskim kampanjam; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje in delegacijo EU v BiH, naj si bolj prizadevata za ozaveščanje o prednostih tesnejšega povezovanja in vlagata v komunikacijske kampanje zoper nedemokratično retorike in druge oblike tujega vpliva;

16. obžaluje, da so oblasti Republike Srbske sodelovale na „vsesrbskem zboru“ 8. junija 2024 v Beogradu, ki je potekal pod sloganom „en narod, en zbor“, in zavrača izjavo s te prireditve, ki ogroža suverenost BiH in drugih držav Zahodnega Balkana in ne spodbuja dobrososedskih odnosov; obsoja, da se srbski predsednik Aleksander Vučić vmešava v zadeve BiH, tudi z izražanjem podpore nelegitimnim dejanjem Milorada Dodika in organizacijo vsesrbske skupščine s pomočjo Rusije, kar slabi suverenost in ozemeljsko celovitost Bosne in Hercegovine;

17. obsoja povečani zlonamerni vpliv Irana v državi in na Zahodnem Balkanu, ki ogroža varnost EU in njenih držav članic;

18. pozdravlja obnovljeno in trajno sodelovanje BiH v stabilizacijsko-pridružitvenem parlamentarnem odboru EU-BiH pri izpolnjevanju ene od 14 ključnih prednostnih nalog, ki jih je določila Komisija;

19. poziva oblasti BiH, naj reformirajo usklajevalni mehanizem za zadeve EU, ki se je izkazal za neučinkovitega za izpolnjevanje nalog, povezanih z vključevanjem v EU; poziva oblasti, naj predložijo nacionalni program za sprejetje pravnega reda EU v skladu s pripombami Evropske komisije in poskrbijo za koordinirano uskladitev s pravnim redom EU po vsej državi; poudarja, da je treba po odločitvi Evropskega sveta, da začne pristopna pogajanja, vzpostaviti operativno pogajalsko strukturo ter imenovati pogajalsko

skupino in glavnega pogajalca, ki bo v celoti pooblaščen za zastopanje stališč države;

Demokracija in pravna država

20. obžaluje, da politični akterji še vedno niso sprejeli sprememb ustave in volilne zakonodaje, potrebnih za uskladitev z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah, ter izvršili ustrezne sodbe ustavnega sodišča Bosne in Hercegovine in Evropskega sodišča za človekove pravice, da bi odpravili vse oblike neenakosti in diskriminacije v volilnem procesu ter zagotovili nediskriminacijo, varstvo temeljnih pravic in enakost za vse državljane BiH ter s tem omogočili prehod z Daytona na Bruselj; ponavlja, da neizvajanje teh sodb ni združljivo z vrednotami EU ali vključevanjem BiH v EU; poudarja, da morajo biti vsi procesi ustavne in volilne reforme vključujoči, temeljiti na obsežnih posvetovanjih z državljani, civilno družbo in neodvisnimi strokovnjaki ter vsemi ustreznimi deležniki v državi in v skladu z evropskimi standardi in načeli; ponovno poudarja, da kakršna koli volilna reforma ne sme poglobiti ali okrepiti etnične delitve;

21. obžaluje, da oblastem BiH ni uspelo združiti družbe ali ustvariti pravičnega in delujočega sistema v državi, temveč so v veliki meri prispevale k poglabljanju delitev; poziva EU in države članice, naj začnejo proces preglednih in vključujočih reform, da bi omogočili trajnostno preoblikovanje Daytonskega mirovnega sporazuma v ustavo, ki bo popolnoma v skladu z evropskimi standardi in načeli, da bi zagotovili delujoč, odgovoren, reprezentativen in splošno legitimen sistem upravljanja, premagali etnično-nacionalistične delitve in dosegli trajnostni napredek na poti k EU;

22. je seznanjen, da je visoki predstavnik marca 2024 spremenil volilno zakonodajo ter vanjo uvedel pomembne standarde integritete in ukrepe za krepitev zaupanja, katerih namen je bil obnoviti zaupanje volivcev v splošni volilni proces; poziva parlamentarno skupščino Bosne in Hercegovine, naj nujno obravnava vsa neizvedena priporočila OVSE/ODIHR, Beneške komisije in Skupine držav proti korupciji (GRECO), zlasti v zvezi z volilno upravo, potekom volitev in štetjem, vodenjem kampanj in financiranjem kampanj, izrecno prepovedjo posrednega kupovanja glasov, reševanjem volilnih sporov, bojem proti dezinformacijam in tujemu vmešavanju, povečanjem zaščite novinarjev in sankcioniranjem zlorabe upravnih virov;

23. pozdravlja dejstvo, da so bile lokalne volitve 6. oktobra 2024 konkurenčne in učinkovito izpeljane; obžaluje, da so potekale v vzdušju premajhne družbene in politične kohezije;

24. odločno obsoja dejanja Republike Srbske, ki spodkopavajo ustavni red BiH in pristojnosti državnih organov, ter njeno oviranje dela ustavnega sodišča BiH; obsoja vsa nezakonita dejanja, ki so v

nasprotju z ustavnim okvirom, in poziva vse politične akterje v BiH, naj si prizadevajo za proevropski pristop;

25. je seznanjen z omejenim napredkom pri reformah pravosodja v Bosni in Hercegovini, zlasti v zvezi z neodvisnostjo, strokovnostjo, učinkovitostjo in odgovornostjo pravosodnega sistema; poziva k nujnim ukrepom za pospešitev reform na teh področjih, s čimer bi zagotovili popolno uskladitev s standardi EU in okrepili zmogljivost sodstva za učinkovito delovanje pravosodja in spoštovanje pravne države;

26. je še vedno resno zaskrbljen zaradi korupcije v BiH, zlasti korupcije na visoki ravni, ki je strukturna težava in globoko zakoreninjena v zelo zapletenem sistemu upravljanja države, zato poziva ustrezne organe, naj zavzamejo odločnejše, bolj usklajeno, pregledno in proaktivno stališče v boju proti njej, tudi z izboljšanjem protikorupcijske zakonodaje tako, da bo v celoti skladna z mednarodnimi standardi in priporočili, ter z zagotavljanjem učinkovitega izvajanja zakonov, kot so tisti o preprečevanju nasprotij interesov in zaščiti žvižgačev; spodbuja BiH, naj začne strukturirano sodelovati in izmenjevati dobre prakse z državami članicami; pozdravlja protikorupcijsko strategijo za obdobje 2024–2028 in sprejetje akcijskega načrta za njeno izvajanje ter tekoča prizadevanja za mednarodno sodelovanje;

27. obžaluje, da zakoni o javnih naročilih, nasprotju interesov in visokem sodnem svetu še vedno niso v skladu z evropskimi standardi, in poziva k sprejetju novega zakona o visokem sodnem in tožilskem svetu v skladu s priporočili Beneške komisije; poziva k ustanovitvi neodvisno delujočega oddelka za prijavo premoženjskega stanja v okviru visokega sodnega in tožilskega sveta in se zavzema za nepristranski in učinkovit pregon primerov korupcije na visoki ravni;

28. poudarja, da je treba okrepiti sistem za obvladovanje nasprotij interesov med posamezniki na najvišjih izvršnih funkcijah, zlasti z zagotavljanjem, da se izjave o interesih redno in vsebinsko preverjajo; poudarja, da bi morale za vse posameznike, ki opravljajo najvišje izvršne funkcije, ne glede na to, ali so izvoljeni ali imenovani, veljati enotne obveznosti razkritja ter da bi morale biti vse take izjave zaradi preglednosti in javne odgovornosti sistematično objavljene in zlahka dostopne na spletu;

29. poziva BiH, naj okrepi boj proti organiziranemu kriminalu; je zelo zaskrbljen, ker so politični, pravni in gospodarski sistem izpostavljeni infiltraciji kriminala; izreka pohvalo organom BiH, ker so 24. oktobra 2024 podpisali sporazum o sodelovanju z Eurojustom, da bi povečali učinkovitost preiskav in pregona na področju organiziranega kriminala, terorizma, trgovine z ljudmi, kibernetske kriminalitete in drugih kriminalnih dejavnosti;

30. poudarja, da je treba izboljšati sodelovanje z EU v boju proti trgovini s prepovedanimi drogami; poziva BiH, naj v okviru sodelovanja z Agencijo Evropske unije za droge (EUDA) imenuje korespondenta;

31. pozdravlja novi zakon o preprečevanju pranja denarja in boju proti financiranju terorizma ter poziva BiH, naj okrepi ukrepe na tem področju, vključno s sprejetjem podzakonskih aktov, potrebnih za učinkovito izvajanje zakona, pri tem pa posebno pozornost nameni učinkovitemu izvrševanju in spremljanju; zlasti poudarja, da je treba protiteroristično zakonodajo v celoti uskladiti s pravnim redom EU in mednarodnim pravom; poziva k uvedbi strožjih sankcij za teroristična kazniva dejanja;

32. pozdravlja sprejetje zakona BiH o nadzoru meja, katerega namen je izboljšati skladnost z evropskimi standardi in poziva k popolni uskladitvi z vizumsko politiko EU kot delom politike nadzorovanih migracij; poudarja, da mora BiH ohranjati varnost na svojih mejah ter sodelovati z agencijo Frontex in sosednjimi državami, da bi preprečila nedovoljene migracije, hkrati pa zagotovila zadosten dostop do azilnih postopkov za osebe, upravičene do mednarodne zaščite;

33. poudarja, da je treba zagotoviti, da bo imenovanje visokih policijskih uradnikov, zlasti v mejni policiji in državni agenciji za preiskave in zaščito (SIPA), temeljilo na dosežkih in potekalo z odprtimi, standardiziranimi in preglednimi izbirnimi postopki;

34. opozarja, da je potrebna strokovna in depolitizirana javna uprava; pozdravlja ukrepe, sprejete pri reformi javne uprave; poziva k zmanjšanju upravnega bremena v javni upravi; poziva oblasti BiH, naj izboljšajo odzivnost javnih organov na zahteve po informacijah;

Temeljne svoboščine in človekove pravice

35. odločno obsoja diskriminacijo katere koli manjšine ter nasilje in sovražni govor proti njim; poziva k učinkovitemu pregonu teh incidentov; poziva BiH, naj spodbuja in varuje človekove pravice, nediskriminacijo in zaščito vseh manjšin; poziva k pogostejši uporabi protidiskriminacijskih mehanizmov v BiH, pri čemer naj se poseben poudarek nameni boju proti nestrpnosti, sovražnemu govoru in vsem oblikam neenakosti; poziva oblasti, naj izboljšajo dostop do socialnih, stanovanjskih, izobraževalnih in zdravstvenih storitev za vse manjšine in ranljive skupine; poudarja pomen zaščite kulturnega in jezikovnega izražanja vseh manjšin v BiH;

36. izraža globoko zaskrbljenost zaradi izrazitega povečanja nasilja, vključno z novonastajajočimi oblikami digitalnega nasilja, nad ženskami, otroki, starejšimi in drugimi ranljivimi skupinami, vključno s skupnostjo LGBTIQ; poziva oblasti BiH, naj uskladijo svoje politike, zakonodajo in prakse na področju boja proti spolnemu in digitalnemu nasilju nad ženskami in dekleti s standardi Sveta Evrope, zlasti

Istanbulsko konvencijo, ustrezno sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice in pravnim redom EU; poziva k ciljno usmerjeni podpori ključnim institucijam, usposabljanju strokovnjakov, da bi žrtvam zagotovili učinkovito podporo, ter k večji ozaveščenosti javnosti in institucionalni zmogljivosti za preprečevanje vseh oblik nasilja na podlagi spola in boj proti njim; poudarja ključno vlogo ženskih združenj pri povezovanju z najranljivejšimi skupinami; poziva BiH, naj vzpostavi uraden centraliziran sistem zbiranja podatkov o feminicidu; pozdravlja odločitev vlade Federacije Bosne in Hercegovine z dne 9. aprila 2025, da feminicid vključi v kazenski zakonik, in poziva parlament, naj ta novi zakon čim prej odobri;

37. obžaluje, da v akcijskem načrtu za enakost spolov za obdobje 2023–2027 doslej ni bilo financiranja in spremljanja; poziva k povečanju javne in politične udeležbe žensk v BiH; priznava dodatne ovire in diskriminacijo, s katerimi se soočajo ženske, ki so pripadnice etničnih manjšin, zlasti pri dostopu do storitev;

38. obsoja, da je Republika Srbska sprejela zakonodajne spremembe, s katerimi je bila spolna identiteta odstranjena kot zaščitena značilnost, in spremembe, ki ne zagotavljajo več zaščite otrok z različnimi spolnimi usmeritvami in spolnimi identitetami;

39. poziva ustrezne organe BiH, naj razvijejo in sprejmejo nacionalni akcijski načrt za varstvo otrokovih pravic; poudarja, da revščina in socialna izključenost prizadeneta visok delež otrok v državi, zlasti takšnih iz ranljivih skupin, vključno z Romi, invalidnimi otroki, otroki, ki pridejo v navzkrižje z zakonom, in otroki, ki se selijo; opozarja, da mora BiH spoštovati mednarodne zaveze, v skladu s katerimi ne sme biti noben otrok zapostavljen;

40. poudarja pomen vključujočega in kakovostnega izobraževanja, vključno s pravico do izobraževanja v maternem jeziku, in med drugim pomen sistematične reforme učnih načrtov, ki ustvarjajo razdor in resno ovirajo notranjo mobilnost in omejujejo spretnosti kritičnega razmišljanja; ponovno poziva k odpravi segregacije v sistemu „dveh šol pod eno streho“, ki ovira socialno kohezijo in enake možnosti, ter poudarja, da je treba dajati prednost spravi in vključevanju ter zaščititi pravico vseh nacionalnih skupnosti, tudi manjšin, do njihove kulture, jezika in identitete; poziva, naj se sprejme skupni učni načrt v zgodovinskih učbenikih, ki bo temeljil na sodno ugotovljenih dejstvih v zvezi z vojno, da bi se izognili zgodovinskemu revizionizmu, in spodbuja EU, naj podpre to pobudo;

41. poziva institucije Bosne in Hercegovine, naj v skladu s priporočili varuha človekovih pravic Bosne in Hercegovine sprejmejo zakonodajo, s katero bodo zagotovile učinkovito in enakopravno uporabo vseh treh uradnih jezikov, tj. hrvaščine, bosanščine in srbščine, ter obeh pisav latinice in cirilice, v zunanji komunikaciji z državljani; poudarja, da kršitev pravice do enakopravne uporabe jezika in pisave krši ustavo Bosne in Hercegovine, člen 2

Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah ter člen 14 Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin;

42. poziva BiH, naj zagotavlja svobodo zbiranja, združevanja in izražanja ter tako omogoči vključevanje civilne družbe v oblikovanje politik; poziva oblasti, naj zagotovijo smiseln, sistematičen in vključujoč postopek javnega posvetovanja; obsoja, da je Republika Srbska po ruskem vzoru ponovno uvedla zakon o tujih agentih in poziva oblasti, naj ga razveljavijo; obsoja, da organi Republike Srbske uporabljajo zakone o kriminaliziranem obrekovanju kot orodje za omejevanje svobode izražanja, in poziva, naj se kriminalizirano obrekovanje ponovno vzpostavi izključno na področju civilnega prava, da bi preprečili njegovo zlorabo pri omejevanju svobode izražanja; poziva Komisijo, naj veže stroge pogoje na preklic teh zakonov;

43. spodbuja Svet ministrov BiH, naj sprejme strategijo za razvoj omogočitvenega okolja za civilno družbo in zagotovi, da bo nedvoumno osredotočena na izboljšanje zakonodajnega okvira ter zagotavljanje obsežnejšega in preglednejšega financiranja za organizacije civilne družbe; poziva k večji zaščiti zagovornikov človekovih pravic v BiH, vključno z aktivistkami in novinarkami ter nevladnimi organizacijami;

44. poudarja, da so neodvisni mediji in spoštovanje standardov svobode izražanja ključnega pomena; poziva BiH, naj poskrbi za finančno vzdržnost, pri čemer izpostavlja hudo finančno krizo javne radiotelevizije BHRT, ki oddaja na državni ravni, in politično neodvisnost javnih radiotelevizij in regulativne agencije BiH za komunikacije; poziva BiH, naj sprejme zakonodajo o preglednosti lastništva medijev in javnem financiranju medijev; poziva državo, naj v skladu z aktom o digitalnih storitvah[1] in novim aktom EU o svobodi medijev[2] hitreje sprejme zakon o elektronskih komunikacijah; poziva k zagotavljanju pluralizma v javnih medijih na celotnem ozemlju BiH, vključno z enako zastopanostjo vseh manjšin; je seznanjen, da je bil po 12 letih blokad v Federaciji Bosne in Hercegovine imenovan odbor za javno radiotelevizijo in ga poziva, naj zagotovi nepristranske in objektivne informacije;

45. je zelo zaskrbljen zaradi ruske propagande na javni radioteleviziji Republike Srbske in obžaluje oddajanje kanala RT (prej Russia Today), saj je to kršitev sankcij EU;

---

[1] Uredba (EU) 2022/2065 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o enotnem trgu digitalnih storitev in spremembi Direktive 2000/31/ES (Akt o digitalnih storitvah) (UL L 277, 27.10.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[2] Uredba (EU) 2024/1083 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi skupnega okvira za medijske storitve na notranjem trgu in spremembi Direktive 2010/13/EU (evropski akt o svobodi medijev) (UL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

46. obsoja politične pritiske, napade, ustrahovanje, grožnje, ponižujoče pripombe in strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti zoper novinarje in medijske delavce, zlasti s strani visokih politikov ali njihovih posredniških organizacij ter tujih akterjev; obžaluje pomanjkanje napredka pri zagotavljanju svobode izražanja in spreminjanju kazenske zakonodaje za okrepitev zaščite novinarjev pred grožnjami in napadi v skladu z zahtevami EU ter poziva oblasti, naj sprejmejo zakone, ki bodo novinarje, nevladne organizacije, zagovornike človekovih pravic, okoljske aktiviste in druge deležnike učinkovito zaščitili pred strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti; poudarja, kako pomembno je poskrbeti za ustrezno sodno ukrepanje v primerih groženj novinarjem in nasilja nad njimi;

47. poziva BiH, naj zagotovi in učinkovito izvršuje ustrezne zakone o splošnih človekovih pravicah; poziva BiH, naj preganja kazniva dejanja diskriminacije;

48. opozarja, da je treba migracije in azil pravično upravljati in da mora to upravljanje temeljiti na solidarnosti ter zagotavljati spoštovanje človekovih pravic hkrati z učinkovitim nadzorom meja; poziva EU, naj pomaga BiH, da bo v celoti prevzela odgovornost za upravljanje sprejemnih centrov, ki so pogosto na meji z EU, in zagotovila zadostne pogoje za sprejem ter dostop do učinkovitih in izvedljivih azilnih postopkov, pri tem pa v celoti spoštovala mednarodno pravo in človekove pravice; je zaskrbljen zaradi poročil o neustreznih razmerah za sprejem v centru v Lipi, ki ga financira EU; poudarja, da je treba povečati preglednost in demokratični nadzor nad dodeljevanjem in izvrševanjem sredstev EU na področju migracij; pozdravlja sporazum o dvigu statusa med BiH in agencijo Frontex in poziva, naj se ga takoj podpiše; opozarja, da bi moral vsak morebitni sporazum s to agencijo v celoti spoštovati temeljne pravice in mednarodne standarde; poziva Bosno in Hercegovino, naj bo dejavnejša v boju proti čezmejnemu kriminalu, zlasti trgovini z ljudmi;

Sprava, regionalno sodelovanje in dobri sosedski odnosi

49. opozarja, da so dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje bistveni elementi postopka širitve EU;

50. poudarja pomen sprave v BiH in poziva vse oblasti, naj dejavno spodbujajo in zagotavljajo dostop do resnice in pravice ter vključujočih pravnih sredstev, vključno s sprejetjem zakona na državni ravni, ki določa minimalne pravice za žrtve vojne po vsej državi, in s spodbujanjem kulture spomina žensk; priznava, da lahko odgovornost, vzajemno spoštovanje med posamezniki in skupnostmi ter spodbujanje medsebojnega razumevanja, zlasti med mladimi, pozitivno vplivajo na spravo; poziva oblasti BiH, naj sprejmejo nacionalno strategijo za tranzicijsko pravičnost; poziva k nadaljnjim prizadevanjem za reševanje problematike pogrešanih oseb; poziva

Komisijo, naj si še bolj prizadeva za spodbujanje, podporo in olajšanje spravnih procesov v BiH;

51. poziva oblasti BiH, naj pospešijo pregon vojnih hudodelstev v skladu z revidirano državno strategijo za pregon vojnih hudodelstev; poudarja pomen okrepljenega regionalnega sodelovanja z izročitvijo osumljencev ter pomen sodelovanja med pravosodnimi organi in izmenjave vseh ustreznih formalnih vidikov, namenjenih pregonu; spodbuja oblasti BiH, naj uskladijo svojo zakonodajo, da bodo imele vse žrtve vojnih zločinov enak dostop do pravic in zaščite;

52. priznava izjemno pomembno vlogo Mednarodne komisije za pogrešane osebe, vključno z zagotavljanjem institucionalnih zmogljivosti, podpiranjem družin in zagotavljanjem dokazov sodiščem; poziva EU, naj zagotovi, da bo imela ta mednarodna komisija dostop do zadostnih finančnih sredstev za nadaljevanje svojih dejavnosti;

53. ponovno poziva k izvajanju dodatnih ukrepov in konkretnih programov za trajnostno vračanje beguncev in notranje razseljenih oseb, dostop do zdravstvenega varstva in zaposlitve, socialne zaščite in izobraževanja ter k popolnemu spoštovanju vseh njihovih pravic in odškodnine za njihovo nepovratno izgubljeno premoženje;

54. obžaluje vse oblike zgodovinskega revizionizma, zanikanja genocida, iredentizma, poveličevanja vojnih zločinov in zločincev ter izpodbijanja dejstev ali neodvisnosti in nepristranskosti mednarodnih in domačih sodišč, zlasti s strani političnih voditeljev;

55. je zaskrbljen zaradi sprejetja deklaracije o varstvu nacionalnih in političnih pravic ter o skupni prihodnosti srbskega ljudstva, ki krši več vidikov Daytonskega mirovnega sporazuma in spodkopava suverenost, ozemeljsko celovitost in enotnost BiH; ugotavlja, da so zamisli Srbskega sveta nezdružljive s prizadevanji za pridružitev EU; poziva Srbijo, naj se konstruktivno zavzema za stabilnost in ozemeljsko celovitost BiH ter dejavno podpira pristop BiH;

56. poudarja pomen preventivne diplomacije v Bosni in Hercegovini; poziva ESZD, naj okrepi razvoj znanj in spretnosti med zaposlenimi, da bi bolje razumeli lokalne zgodovinske, kulturne in verske razmere, kot je poudarjeno v poročilu o vlogi preventivne diplomacije, ki ga je Parlament sprejel januarja 2024;

57. pozdravlja odločitev generalne skupščine OZN, da 11. julij razglasi za Mednarodni dan spomina na genocid v Srebrenici leta 1995, poziva oblasti, naj zagotovijo varnost v spominskem centru Srebrenica-Potočari; poudarja, da je bilo treba spominski center začasno zapreti zaradi varnostnih pomislekov;

58. poudarja, da je regionalno sodelovanje prek skupnega regionalnega trga koristno sredstvo za spodbujanje gospodarske rasti; poziva BiH, naj čim prej ratificira vse regionalne sporazume o mobilnosti v okviru

berlinskega procesa in dodatno okrepi gospodarsko sodelovanje prek tega trga v skladu s cilji širitve EU;

Socialno-ekonomske reforme

59. pozdravlja načrt za rast za Zahodni Balkan, ki vključuje instrument za reforme in rast za Zahodni Balkan, ki predvideva okvirno dodelitev več kot 1 milijarde EUR za BiH; pozdravlja, da je svet ministrov Bosne in Hercegovine sprejel osnutek programa reform; poziva pristojne organe Bosne in Hercegovine, naj poskrbijo za hitro sprejetje programa reform in tako preprečijo, da bi bila finančna sredstva razdeljena med druge države Zahodnega Balkana, ter jih poziva, naj vzpostavijo trden mehanizem za pregledno, vključujoče in pravočasno spremljanje izvajanja programa; poudarja, da je treba dati prednost ključnim področjem, kot so javna uprava, pravna država, boj proti korupciji, razogljičenje, digitalizacija, povezljivost in razvoj človeškega kapitala, hkrati pa obravnavati socialne izzive; meni, da bi izkoriščanje priložnosti, ki jih ponuja načrt za rast, okrepilo gospodarstvo BiH; poziva Komisijo, naj preuči načine sodelovanja z motiviranimi in predanimi regionalnimi oblastmi ter naj pri tem instrument za reforme in rast uporablja na bolj prožen način;

60. opozarja, da bi morala sredstva EU za projekte v Republiki Srbski ostati zamrznjena, dokler se ne ustavi njeno demokratično nazadovanje in dokler se njena politika ne uskladi popolnoma s skupno zunanjo in varnostno politiko;

61. spodbuja BiH, naj čim bolje izkoristi vso finančno podporo EU; poziva Komisijo, naj še naprej zagotavlja finančno in tehnično podporo za vključevanje BiH v EU na podlagi jasno opredeljenih pogojev ter strogega spremljanja porabe in rezultatov v skladu s cilji EU glede učinkovitega in odgovornega upravljanja proračuna; meni, da bi bilo treba s sredstvi EU bolje podpirati demokratične reforme v državi; v zvezi s tem poziva k reprogramiranju ustreznega financiranja EU, da bi več sredstev preusmerili v podporo tehnični pomoči pri črpanju sredstev, reformam sodstva in protikorupcijskim ukrepom; poziva EU in države Zahodnega Balkana, naj vzpostavijo okvir za plodno sodelovanje z Evropskim javnim tožilstvom, da bo lahko Evropsko javno tožilstvo učinkovito izvajalo svoje pristojnosti v državah pristopnicah; spodbuja BiH, naj hitro sklene dvostranske delovne dogovore z Evropskim javnim tožilstvom;

62. obžaluje, da trajnostno izboljšanje in napredek na tem področju ovirata tudi struktura upravljanja in pomanjkanje strategij za celotno državo na vseh področjih in na vseh ravneh; poziva k hitremu imenovanju koordinatorja za instrument IPA III in k boljšemu črpanju sredstev v BiH, tudi na lokalni in regionalni ravni, iz tega instrumenta; poziva, naj se okrepijo zmogljivosti lokalnih in regionalnih organov za izvajanje družbenogospodarskih reform in

upravljanje projektov, ki se sofinancirajo iz skladov EU, da bi povečali črpanje sredstev in zmanjšali regionalne neenakosti;

63. poziva BiH, naj da prednost ukrepom za izboljšanje konkurenčnosti in poslovnega okolja, pri tem pa naj izboljša ekonomsko in socialno kohezijo, vključno z napredkom pri doseganju ciljev evropskega stebra socialnih pravic, spodbuja gospodarsko diverzifikacijo ter digitalni in zeleni prehod, odpravlja neformalno ekonomijo in se bori proti brezposelnosti;

64. izraža zaskrbljenost zaradi izjemno negativnih demografskih trendov v državi, ki so zlasti posledica odhoda velikega števila mladih, in poudarja, da je treba nujno sprejeti dodatne ukrepe za reševanje tega izziva; poziva, naj se pozornost nameni mladim, ki so v državi gonilna sila vključevanja v EU; poziva BiH, naj dokončno oblikuje in sprejme jamstvo za mlade, da bi izboljšali dostop mladih do zaposlitve, izobraževanja, usposabljanja in vajeništva, odpravili visoko brezposelnost mladih ter neskladje med ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanjem po njih ter spodbujali socialno vključevanje;

65. spodbuja institucije EU, naj sodelujejo s civilno družbo in strokovnjaki, da bi razvili možnosti za fleksibilnost in prenosljivost zdravstvenega in socialnega varstva za zagotovitev enakosti in mobilnosti v BiH;

66. pozdravlja pozive k takojšnji vključitvi vseh držav Zahodnega Balkana v enotni digitalni trg EU pred dejanskim članstvom v EU, kar bi bistveno prispevalo k ustvarjanju varnega digitalnega okolja;

Energija, okolje, biotska raznovrstnost, trajnostni razvoj in povezljivost

67. spodbuja BiH, naj pospeši diverzifikacijo energetskih virov, zlasti kar zadeva odpravo odvisnosti od ruskega plina; poziva BiH, naj okrepi energetsko varnost in učinkovitost s krepitvijo svojih omrežij za prenos in distribucijo električne energije, povezovanjem z evropskim trgom in prehodom na obnovljive vire energije, zlasti na sončno in vetrno energijo, hkrati pa zagotovi smiselno javno posvetovanje in učinkovite okoljske zaščitne ukrepe;

68. poziva BiH, naj sprejme svoj že dolgo potreben nacionalni energetski in podnebni načrt ter izvaja strategije varstva okolja po vsej državi, vključno s pravnim varstvom kandidatov za smaragdna območja, izboljšanjem ustreznosti smaragdne mreže in zagotavljanjem

celovitega izvajanja direktive o habitatih[1], direktive o pticah[2] in okvirne direktive o vodah[3], hkrati pa izboljša kakovost in preglednost okoljskih naložb; ponovno poudarja potrebo po učinkoviti zaščiti in izboljšanju kakovosti zraka in vode ter po učinkovitih, sorazmernih in odvračilnih kaznih za kršitve okoljske zakonodaje; ugotavlja, da je napredek na področju varstva okolja in podnebja ter usklajevanje s standardi EU še vedno majhen, zato poziva oblasti BiH, naj poskrbijo za večjo usklajenost s standardi in cilji politike EU na področju varstva podnebja in energije v skladu z zeleno agendo iz leta 2020 in Pariškim sporazumom;

69. poziva oblasti BiH, naj zmanjšajo čezmejno onesnaževanje zraka, zlasti v primeru rafinerije nafte Bosanski Brod; opozarja, da je BiH podpisnica Konvencije o presoji čezmejnih vplivov na okolje (Espoo, 1991) in da so njene obveze zavezujoče;

70. poudarja, da je treba izboljšati predhodne celovite strateške presoje vplivov na okolje, pri katerih morajo sodelovati lokalne skupnosti, organizacije civilne družbe in neodvisni strokovnjaki; poudarja, da je treba povečati preglednost postopkov za infrastrukturne projekte v ekološko občutljivih sektorjih; poudarja, kako pomembno je v večji meri vključiti vidik okolja v različne sektorske politike;

71. poziva državo, naj izvaja ukrepe za zaščito biotske raznovrstnosti in ekološke celovitosti rek v skladu s konvencijo iz Espooja;

72. izraža globoko zaskrbljenost zaradi škodljivega vpliva rudarskih dejavnosti, tudi tistih, ki jih izvajajo tuja podjetja, na okolje v BiH in zdravje njenih državljanov; poziva vse rudarske subjekte, ki delujejo v BiH, naj v celoti spoštujejo nacionalno zakonodajo ter naj v ospredje postavijo varstvo okolja in javno zdravje;

73. poudarja, da mora Federacija Bosne in Hercegovine nujno sprejeti pravičen, sodoben in strokovno voden zakon o gozdovih; nadalje poziva k večji zaščiti gozdov in rek z izboljšanim inšpekcijskim nadzorom ter oblikovanjem strogega pravnega okvira v skladu z okoljskimi in sistemskimi standardi; poziva k odpravi določbe v ustrezni uredbi v Federaciji Bosne in Hercegovine, ki dovoljuje izpust

---

1 Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

2 Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26.1.2010, str. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

3 Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

odpadne vode v reke z minimalnim nadzorom, kar resno ogroža javno zdravje in okolje;

74. poziva BiH, naj nemudoma dokonča in sprejme pravno opredelitev Livanjskega Polja v kategorijo V Zaščiteno krajinsko območje ter naj zagotovi ustrezno spremljanje;

75. izraža solidarnost z BiH in vsemi žrtvami po uničujočih poplavah in zemeljskih plazovih 3. in 4. oktobra 2024; poziva oblasti Federacije BiH, naj povečajo podporo prizadetim osebam in zagotovijo, da se odpravijo vse pomanjkljivosti pri kazenskem pregonu in gospodarjenju z gozdovi, ki bi lahko še poslabšale nesrečo;

°

° °

76. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, Svetu, Komisiji, predsedstvu, svetu ministrov in parlamentarni skupščini Bosne in Hercegovine, vladam in parlamentom Federacije Bosne in Hercegovine, Republike Srbske in okrožja Brčko ter Uradu visokega predstavnika.